

3. Стратегія економічного розвитку України до 2020 року: стратегія національної модернізації. Міністерство економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://me.kmu.gov.ua>

4. Бесараб С.О., Товстенко І.І., Особливості функціонування іт аутсорсингу у різних країнах// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/27190/EP_18_41_26.pdf?sequence=1&isAllowed

5. Особливості розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні / І. Є. Матвій // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Проблеми економіки та управління. – 2013р. - № 754 - С.185-190. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPP_2013_754_28

УДК 336.77:334.012.61-022.51-022.55

Макаренко О.О.,

студентка факультету фінансів, IV курс

Науковий керівник - Суторміна К. М.,

к.е.н., доцент кафедри банківської справи

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Кредитування малого та середнього бізнесу:

проблеми та шляхи їх вирішення

Успішний розвиток МСП значною мірою залежить від його забезпеченості фінансовими ресурсами як довгострокового, так і короткострокового характеру. На сьогодні співпраця вітчизняної банківської системи із суб'єктами МСП не належить до стратегічних напрямів її роботи. Свідченням цього є те, що частка банківських кредитів у структурі джерел фінансового забезпечення МСП в Україні менша 20%, у той час як в економічно розвинутих країнах вона становить не менше 60 %.

До основних факторів, що заважають відновленню банківського кредитування МСП було визначені такі: зниження економічного зростання внаслідок фінансової кризи попередніх років; недостатній інституційний

розвиток; незадовільний фінансовий стан МСП; зростання проблемної заборгованості в секторі МСП; відсутність ефективних правових механізмів, що гарантують реалізацію майнових інтересів учасників кредитних операцій (недосконалість законодавства про банкрутство); непрозорість бізнесу МСП (ринок малого та середнього бізнесу перебуває в тіньовому секторі економіки на 45%); високі відсоткові ставки та вимоги до вартості застави (137,5% від суми кредиту); жорсткі умови кредитування; обмежений набір використовуваних фінансово-кредитних інструментів і послуг; зростання девальваційного тиску на гривню та жорстка монетарна політика НБУ[1]. Крім того, банківські установи більшою мірою спрямовані на обслуговування великих корпоративних клієнтів, що істотно впливає на вартість залучених фінансових ресурсів для суб'єктів малого бізнесу. Для банківської установи робота з клієнтами, які отримують незначні кредити (здебільшого це стосується кредитування суб'єктів малого бізнесу), є низькорентабельною.

Серед джерел фінансових ресурсів малих та середніх підприємств банківські кредити за статистикою займають третє місце після доходів від діяльності суб'єктів підприємництва та особистих коштів засновників (рис.1). Роль цього джерела фінансового забезпечення актуалізується в сучасних умовах внаслідок необхідності забезпечення інвестиційного та інноваційного розвитку вітчизняного МСП, а покращення стану функціонування ринку банківського кредитування набуває важливого значення.

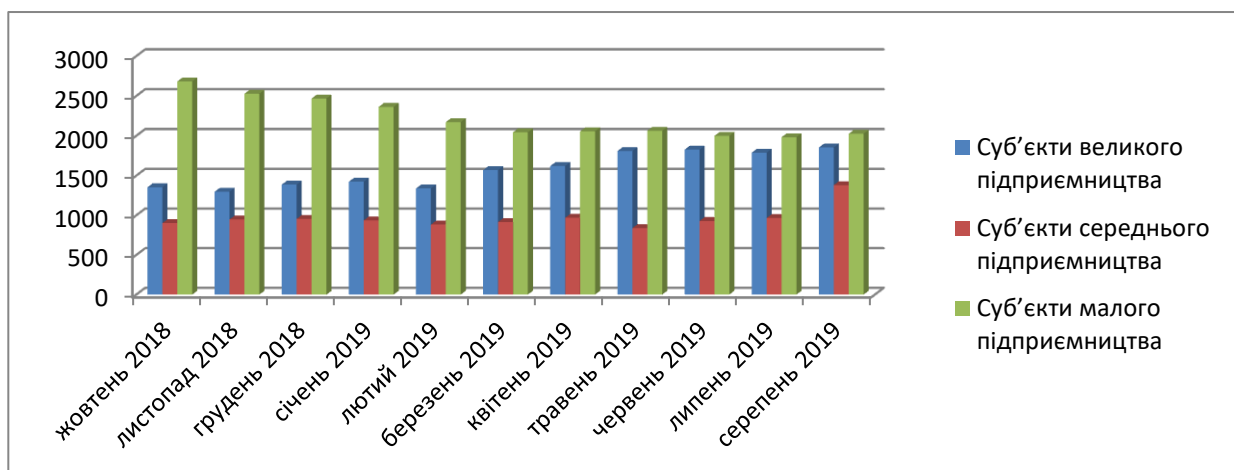

Рис.1 Кредити, надані фінансовим корпораціям, за розмірами підприємств на великі, середні та малі (млн. грн.)[3]

Питома вага кредитів для МСБ в загальному обсязі кредитного портфеля банків є незначною (до 20%) вже впродовж багатьох років, так, у 2017 вона складала 16,7%, а у 2018 — 17,8% [3]. На сьогодні малі та середні підприємства в сукупності генерують та реалізують більше 70% річного обсягу продукції та послуг не фінансового сектору України, що не співвідноситься з рівнем кредитування МСБ.

Ключовою ж проблемою є саме недостатність та висока вартість кредитних ресурсів, про що свідчить опитування представників малого та середнього бізнесу, проведене CIPE Україна у травні поточного року, — доступ до фінансів респонденти поставили на перше місце (73% респондентів) серед проблем, з якими стикаються представники МСП [2].

Погіршення економічної ситуації позначилися на якості обслуговування боргу малими та середніми підприємцями. Роздрібні підприємства займають лідируючі позиції за простроченими кредитами на балансі банків в порівнянні з 23,6 % простроченої заборгованості в цілому по банківському сектору. Однією з причин, що стримують кредитування МСБ в Україні, може бути також брак інформації, необхідної банкам і макрофінансовим організаціям для оцінки кредитного ризику МСП [3]. Банки не можуть адекватно оцінювати кредитний ризик позичальників з числа малих і середніх підприємств через відсутність прозорості звітності та низького рівня централізованого відстеження кредитних історій організацій.

Комплекс заходів, пов'язаний з подоланням внутрішніх труднощів малих підприємств, є, по суті, переліком заходів щодо підтримки малого бізнесу. Серед них можна виділити лише ті кроки, які більшою мірою, ніж інші, здатні в найкоротші терміни забезпечити помітний ефект:

- субсидування процентної ставки за кредитами для малих підприємств, що працюють у галузях з низькою рентабельністю;
- стабілізація податкового режиму для малих підприємств;
- заходи, спрямовані на підвищення прозорості малого бізнесу;

- створення фондів підтримки малих підприємств, які б надавали допомогу в зборі документації та навчанні роботі з банками.

Заходи, спрямовані на активізацію кредитування підприємництва, мають відповідати інтересам як підприємців, так і фінансових інституцій і держави. Це пов'язано з тим, що сектор середнього і малого підприємництва традиційно належить до найбільш ризикованих позичальників, тому вимоги до забезпечення за такими банківськими кредитами найбільш жорсткі, а процентна ставка – найвища. Натомість надання позик підприємствам не кредитними організаціями дозволяє уникнути необхідності дотримання окремих вимог банківського законодавства, зокрема класифікації позичальників за групами кредитних ризиків, наявності високоліквідної застави і потреби формувати резерви на можливі втрати по кредитах, але об'єктивно звужує можливості такої фінансової підтримки.

Список використаних джерел:

1. Аржевітін С. Проблеми та перспективи розвитку кредитування малого бізнесу комерційними банками України [Електронний ресурс] / С. Аржевітін // Аналітичний Центр Академія. — 2011. — Режим доступу : <http://www.academia.org.ua/?p=635>. — Seemoreat : <http://economy.kpi.ua/uk/node/344#sthash.w06r0vz6.dpuf>.
2. Звіт про фінансову стабільність в Україні: [Електронний ресурс] —2019. — Режим доступу: file:///C:/Users/Администратор/Desktop/FSR_2019-R1.pdf
3. Національний Банк України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт - Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.